ПАРВАНДАИ АТТЕСТАТСИОНИИ № 5

14-уми июни соли 2024, суратҷаласаи №18(10).

ХУЛОСАИ ШУРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ

6D. КОА-047-и назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, дар бораи диссертатсияи Орифов Орзу Обидхуҷаевич барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ)

Диссертатсияи Орифов Орзу Обидхуҷаевич дар мавзуи «Хусусиятҳои педагогии рафъи мушкилоти омӯзиши забони англисӣ дар ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни мактабҳои олӣ", ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ) бо қарори Шурои диссертатсионии 6D.КОА-47 назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ (Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734003, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121), тибқи фармоиши КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8.04.2022 таҳти №125 таъсис ёфтааст, аз 02.10.2023, №2(12) ба ҳимоя иҷозат дода шудааст.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Орифов Орзу Обидхуҷаевич,1-уми феврали соли 1986 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст. Соли 2004 ба Донишгоҳи давлатии Кӯлоб, факултети филологияи хориҷӣ дохил шуда, соли 2009 факултети мазкурро аз рӯйи ихтисоси филолог, муаллими забони англисӣ бо дипломи аъло ДОА №0002600 хатм намудааст.

Соли 2008 фаъолияти корияшро дар кафедраи забони хориҷии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба ҳайси ассистенти кафедра оғоз намудааст. Ӯ аввал дар вазифаи ассистент ва аз соли 2020 ба вазифаи муаллими калони кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии ҳамин донишгоҳ фаъолият намуда истодааст. Ҳамзамон ӯ дар шуъбаи робитаҳои байналмилалӣ ва хориҷӣ, аввал ба ҳайси мутахассис ва аз соли 2019 ба ҳайси сардори шуъбаи робитаҳои байналмилалии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб фаъолият мекунад.

Орифов Орзу Обидхуҷаевич бо фармоиши №274 аз 30.12.2020 ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, фаъолияти илмӣ таҳқиқотӣ бурдааст.

Имтиҳонҳои номзадиро бомуваффақият бо баҳоҳои зерин супоридааст:

-Таърих ва фалсафаи илм – "4" (хуб)-4.07.2019;

-Забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)- "5"(аъло)-04.02.2022;

-ихтисос:13.00.08.04-Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ, таҳсилоти касбӣ (забонҳои хориҷӣ)- "5" (аъло)-5.05.2023.

Шаҳодатнома дар бораи супоридани имтиҳоноти номзадиро Муассисисаи давлатии таълимии "Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ" аз 31.05.2023, №17 додааст.

Диссертатсияи Орифов Орзу Обидхуҷаевич дар кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии Муассисисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ” иҷро шуда, дар ҷаласаи васеъи умумидонишгоҳии педагогика ва кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии ДДК ба номи А.Рӯдакӣ аз 11-уми октябри соли 2023 суратҷаласаи №3 муҳокима ва барои ҳимоя ба Шурои диссертатсионӣ пешниҳод шудааст.

Аз рӯйи мавзуи диссертатсия таҳқиқот дар маводҳои Паёми ДДОТ ба номи С. Айнӣ, Паёми ДМТ, Паёми ДДК ба номи А.Рӯдакӣ ва маҷмуаҳои маводҳои конференсияҳо инъикос ёфтаанд. Онҳо аз санҷиши зарурӣ гузаштанд, дар 2 монография ва 13 мақола баён гардиданд, аз ҷумла 5-тои онҳо дар матбуоти даврии тавсиякардаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расиданд.

Шурои диссертатсионӣ дар асоси хулосаи комиссияи экспертӣ аз 3 апрели соли 2024 (суратҷаласаи №15(6)) ба номи мавзуи диссертатсионӣ иловаҳо ворид намуда, ба ҳимоя иҷозат додааст.

Эълон оид ба рӯзи ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферат тибқи муқаррарот дар сомонаи ДДОТ ба номи С.Айнӣ ва КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 11.04.2024. ҷой дода шудааст.

Автореферати диссертатсия тибқи феҳрист 14.05.2024. ирсол гардидааст.

Автореферати диссертатсия аз низоми Антиплагиат гузаронида шудааст, ки аслияти матни автореферат 95,96% ва кори диссертатсионӣ 84.23%-ро ташкил медиҳад.

Тақризҳо ба диссертатсия ва автореферат дар муҳлати муайяншуда ворид гардида, дар сомонаи ДДОТ ба номи С. Айнӣ ҷой дода шудаанд.

Ҳуҷҷатҳо аз тарафи унвонҷӯ ба Шурои диссертатсионӣ пешниҳод шуда тибқи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба расмият дароварда шуда, дар парвандаи аттестатсионии унвонҷӯ маҳфузанд.

Дар муҳокима ва мубоҳиса ширкат варзиданд: доктори илмҳои педагогӣ, Раҷабов Т.Б., доктори илмҳои педагогӣ, Ашурова Д., доктори илмҳои педагогӣ, Рӯзиева Л.Т., номзадҳои илмҳои педагогӣ, Махкамов М. ва Байдуллоев А.И.

Роҳбари илмӣ: *Ҷумъахон Алимӣ* - доктори илмҳоифилологӣ, профессор, мудири кафедраи забоншиносӣ ва таърихи забони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, муассисае, ки дар он таҳқиқот иҷро шудааст-Муассисисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ” ва **муқарризони расмӣ-** *Ҳоҷиматова Гулчеҳра Масаидовна* -доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи методикаи таълими забон ва адабиёти руси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, *Шамсова Бибихосият Кудратовна* - номзади илмҳои педагогӣ, муаллими калони кафедраи забонҳои хориҷии Донишгоҳи технологии Тоҷикистон ба диссертатсияи Орифов Орзу Обидхуҷаевич баҳои мусбат додаанд.

Муассисаи пешбар - Муассисисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Данғара”.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-методии кафедраи педагогика ва психологияи МДТ “Донишгоҳи давлатии Данғара” (18 майи соли 2024, суратҷаласаи №5) баррасӣ ва муҳокима шуда, мавриди дастгирии якдилона қарор ёфтааст.

Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар дар асоси қарори шурои диссертатсионии 6D.КОА-047 аз 3.04. соли 2024, №15 (6), тибқи банди 61, 62-и “Низомномаи Шурои диссертатсионӣ” ва бандҳои 67, 69 ва 74-75-и “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021-ум таҳти № 267-ум тасдиқ шудааст, асоснок гардидааст.

Ба автореферати диссертатсия 5 тақриз аз тарафи шахсони зерин ба шурои диссертатсионӣ ворид шудаанд:

1. Мирзоев Абдулазиз Раҷабович – доктори илмҳои педагогӣ, профессор, мудири кафедраи барномасозӣ ва низомҳои зеҳнии Донигоҳи байналмиллалии сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон. *Тақриз мусбат аст.*
2. Саидзода Ҳалим Азиз – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи умумидонишгоҳии забони англисии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. *Тақриз мусбат аст.*
3. Раҳмонова Наргиз Шарифовна, доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забонҳои хориҷии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. *Тақриз мусбат аст*
4. Мирзоев Шуҳрат Саидаҳмадович номзади илмҳои педагогӣ, методисти Мактаби байналмилалии Президентӣ. *Тақриз мусбат аст.*
5. Наимов Умед Тошмадович- номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи технологияҳои барномасозӣ, зеҳнӣ ва математикаи олии Донишкадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ дар шаҳри Кӯлоб. *Тақриз мусбат аст.*

Муқарризони ба автореферат тақриз пешниҳод намуда, қайд мекунанд, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ ба талабот ҷавобгӯ буда, довталаби дараҷаи илмӣ Орифов Орзу Обидхуҷаевич сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ) мебошад.

5 номгӯйи мақолаҳои илмии унвонҷӯ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расидаанд.

Номгӯйи муҳимтарин корҳое, ки муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунанд:

1. Орифов О.О.Тадқиқи калимаҳои иқтибосшуда аз забони англисӣ ба забонҳои тоҷикӣ ва русӣ (дар мисоли вожаҳои соҳаи иқтисодӣ)/О.О.Орифов//Паёми донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ (ISSN -2219-5408). - Душанбе, 2021,№2 (91).- С.97-101.

2. Орифов О.О. Рафъи мушкилоти таълими забони хориҷӣ дар мактабҳои олӣ дар назария ва амалияи педагогӣ/О.О.Орифов//Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ISSN 2074-1847).-Душанбе, 2022, №4. - С.214-220.
3. Орифов О.О. Мушкилоти омӯзиши забони англисӣ/О.О.Орифов//Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ISSN 2074-1847).-Душанбе, 2022, №5. - С.299-305.
4. Орифов О.О.Моҳият, мазмуну муҳтаво ва сохтори рафъи мушкилоти омӯзиши забони англисӣ дар донишҷӯёни равияҳои гуманитарии мактабҳои олӣ /О.О.Орифов//Паёми донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ (ISSN -2616-5260). - Душанбе, 2023,№1 (30).- С.207-216.
5. Алимӣ Ҷ., Орифов О.О.Таҳқиқи рафъи мушкилоти таълими забони англисӣ дар донишҷӯёни равияҳои гуманитарӣ дар мактабҳои олӣ /Ҷумъахон, А., О.О.Орифов, //Паёми донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ (ISSN -2616-5260). - Душанбе, 2023,№2 (31).- С.199-207.

Шурои диссертатсионӣ таъкид менамояд, ки дар асоси таҳқиқоти ба анҷом расонидаи унвонҷӯ корҳои зерин иҷро шудаанд:

- *муқаррар карда шуд*, ки Хусусиятҳои педагогии рафъи мушкилоти омӯзиши забони англисӣ дар ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни мактабҳои олӣ коркард кардашудааст;
- *пешниҳод карда шуд*, ки донистани салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ ҷиҳати рафъи мушкилоти омӯзиши забони англисӣ азанҷомифаъолиятикасбиимуваффақонаюсамарабахшипедагогӣгувоҳӣмедиҳад;
- *исбот карда шуд*, ки вазифаҳои дар назди донишҷӯён гузошташуда ба тадриҷ тағйир ёфта, заминаҳои фаъолнокии онҳо давра ба давра, шурӯъ аз давраи худмуайянкунии шахсият тадриҷан инкишоф меёбанд. Дар ин ҳангом донишҷӯ намояндаи фарҳанги худӣ мебошад, то давраи гуфтугӯи фарҳангҳо, ки зимни он донишҷӯ таҳвилгари фарҳангҳо дар раванди таълими забони англисӣ дар муассисаи таҳсилоти олии педагогӣ мебошад;
- *муайян гардид*, ки кори мақсаднок оид ба ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён дар асоси модели таҳия кардашуда бо татбиқи шароитҳои педагогии ҷудо карда шуда бештар дараҷаҳои баланд ва миёнаи ташаккули маҳоратҳои мавриди таҳқиқро дар омӯзгорониояндаи забони хориҷӣ таъмин мекунад;
- *асоснок карда шуд*, ки истифодаи имкониятҳои технологияҳои мултимедӣ барои мақсадҳои алоҳидаи дидактикӣ, истифодаи корҳои мустақилона, татбиқи шаклҳои гуногуни машғулиятҳои интерактивӣ ба ташаккули ангезаи ботинӣ ба омӯзиши забони англисӣ, истифодаи он дар касби интихобкарда мусоидат намуда, қобилиятҳои эҷодии омӯзгорониояндаи забони хориҷироташаккулмедиҳад;
- *пешниҳод карда шуд*, ки аҳамиятнокии ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён дар муҳити бисёрэтникӣ бо он муайян карда мешавад, ки тамоюлҳои дидактикаи мактаби олӣ барои рушди комили шахсияти

толибилм ва омодагӣ барои кори рақобатпазир дар ҳолатҳои зудҳаракатии байналмилалӣ ва ҳамгироӣ равшан мебошанд;

- *муқарар карда шуд*, ки проблемаи ташаккули салоҳиятмандии нутқии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ҷиҳати рафъи мушкилот ба таҳқиқоти илмие дахл дорад, ки фалсафаю педагогикаро дар ҳамкорӣ бо фарҳангшиносӣ, этика, психология ва фанҳои тахассусӣ тавъам месозад;

- *исбот карда шуд*, ки таҳқиқот натиҷабахшии модели коркардшудаи ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисиро тасдиқ кард, ки он мақсад, принсипҳо; мундариҷа; шаклҳо ва методҳо (гуфтугӯӣ, коммуникативӣ, эвристӣ, бозигӣ, методҳои лоиҳаҳо, моделсозӣ), давраҳои асосӣ (муқарраркунанда, ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастӣ); натиҷаҳо (дараҷаҳои ташаккули муошират: эҷодӣ, маҳсулнок, бемаҳсул)-ро фаро мегирад.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот иборат аст аз:

- ҷамъбасти донишҳои фалсафию педагогӣ доир ба салоҳиятмандии нутқӣ ва касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ, ки тасаввуротҳои илмиро вобаста ба падидаи мазкури муоширатӣ-фарҳангӣ васеъ мегардонад;

- асоснок кардани таъсири маҷмӯи имкониятҳои муайяншуда ва самарабахшии раванди ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ, ки ба рушди назария ва амалияи омодасозии мутахассисони муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ мусоидат мекунад;

- коркарди шароитҳои педагогии истифодаи технологияҳои инноватсионӣ дар ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ ва бо далелҳои муътамади илмӣ асоснок намудани болоравии динамикаи ташаккулёбии падидаи мазкур, ки ба фаъолнокии тафаккури донишҷӯён, рушди қобилияти зеҳнию маърифатӣ ва мустақилшавии онҳо, ташаккули малакаҳои истифодаи донишҳои гирифта дар раванди таълими умумии назариявӣ ва касбӣ мусоидат мекунад;

- таҳлилу таҳқиқи технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣдар асоси равияи шахсиятӣ-фаъолмандӣ, ки давраҳо ва механизмҳои ташаккули салоҳияти номбурда дар мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ мавриди амал қарор мегирад.

Барои санҷиши фарзияи таҳқиқот ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда *методҳои зерин* истифода шудаанд:

1.*Методҳои назариявӣ*: омӯзиш ва таҳлили адабиёт доир ба масъалаи мавриди таҳқиқ, стандартҳои таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ, синтез, муқоиса, моделсозии раванди таълим.

2.*Методҳои таҷрибавӣ*: мушоҳида, суҳбат, назарпурсӣ, мусоҳиба, санҷиши тестӣ, таҳлили маҳсули фаъолияти донишҷӯён, омӯзиш ва ҷамъбасти таҷрибаи кори омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ оид ба ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи

мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ ва ташкилу гузаронидани таҷрибаи озмоишӣ.

3.Озмоишҳои муқарраркунанда, ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастии таҷрибаи таҳқиқотӣ.

4.Методҳои коркарди омории натиҷаҳои дар рафти таҷриба бадастомада ва шарҳи онҳо.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ нуқтаҳои зерин баён шудаанд:

1. *Асоснок карда шудааст*, ки методикаи рушд ва ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ дар рисолаи таҳқиқотии таҳияёфта самаранок буда, метавонад дар кори амалии дигар муассисаҳои таҳсилоти олии педагогии ҷумҳурӣ бомувафаққият истифода гардад.

2. *Моҳият ва мавқеи* салоҳияти салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҳамчун қисмати салоҳияти ғайрзабонии муоширатие муайян карда мешавад, ки он маҷмӯи донишҳо оид ба кишвари забони мавриди омӯзиш, фарҳанги кишвари худ, инчунин маҳорат, қобилият ва сифатҳои шахсиятро, ки ба толибилм барои тағйирдиҳии рафтори худ вобаста аз соҳа ва ҳолати муошират имкон медиҳад, фаро мегирад.

3. *Исбот карда шуд*, ки ташаккули салоҳияти салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҷиҳати рафъи мушкилот дар раванди таълими фанҳои тахассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ низоми илман асосноки таълим ва тарбияи донишҷӯёне мебошад, ки тибқи Стандартҳои давлатии таҳсилот ва махсусияти раванди мазкур ҳамчун категорияи фалсафӣ-методӣ ба роҳ монда мешавад. Ҷузъҳои асосии таркибии низоми мазкур мақсад, мазмун, равия ва натиҷа маҳсуб мешаванд, ки асоси модел ва технологияи педагогии ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ бо назардошти хусусиятҳои хоси ин раванд ва ташхиси мунтазами сатҳи бадастомадаро ташкил медиҳанд.

4. *Самарабахшии раванди* ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ аз рӯи мавҷудияти низоме муайян карда мешавад, ки барои коркарди методика ҳамчун маҷмӯи шакл ва методҳои таъсиррасонии педагогӣ чун асос хизмат мекунад ва методикаи мазкур бошад, пешрафти пайдарҳами донишҷӯёнро аз марҳилаи репродуктивӣ (бемаҳсулӣ) тавассути марҳилаи маҳсулнокӣ ба марҳилаи эҷодкории фарогирии салоҳияти нутқӣ таъмин менамояд.

5. *Асоснок карда шуд*, ки технологияҳои педагогӣ дар таълими забони хориҷӣ бо мақсади омодагардонии омӯзгорони забони хориҷӣ ба ҳамкории байнишахсӣ дар ҳолати коммуникатсияи байнифарҳангӣ ҳамчун технологияи тамоюли шахсии мутараққии таълим амал мекунад ва алтернативаи низоми анъанавӣ ба сифати яке аз шароитҳои босамараи ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён дар муҳити бисёрэтникии муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ мебошад.

Аҳамияти натиҷаҳои ба дастомада дар амалия бо он тасдиқ мегардад, ки:

1) Муҳтаво ва технологияи ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ ошкор карда шудааст;

2) Низоми таҳиягардидаи ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҷиҳати рафъи мушкилот

дар раванди таълими фанҳои тахассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ барои коркарди методикаи махсуси марҳила ба марҳила ташаккул додани раванди мавриди таҳқиқ ҳамчун асос хизмат кард.

3) Маводи методие, ки муаллиф таҳия кардааст, имкон медиҳад, ки методикаи махсуси коркардшуда доир ба ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ дар раванди омодасозии касбӣ ва рушди фарҳанги омӯзгории ӯ ба кор бурда шавад.

4) Маводҳои таҳқиқот инчунин метавонанд барои курсҳои махсус, машғулиятҳои амалӣ, тренингҳо дар раванди таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ мавриди истифода қарор дода шаванд.

Дастовардҳои дигари илмӣ, ки навгонӣ ва арзишмандии натиҷаҳои бадастомадаро шаҳодат медиҳанд:

1. Дар илми педагогика ва таърихи маорифи Тоҷикистон методикаи ташаккули

салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгории Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯхта шуд.

2. Қавоиди консептуалии равияи шахсиятӣ-фаъолмандӣ ташаккули салоҳияти нутқии донишҷӯён дар шароитҳои бисёрзабонии муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ коркард карда шуданд.

3. Мушкилоти омодасозии мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ барои ҳамкорӣ дар заминаи коммуникатсияи байнифарҳангӣ коркард карда шуд.

4. Моҳият ва сохтори салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни таълими муоширати ғайрзабонӣ дар муҳити бисёрзабонӣ муайян карда шуд, қисматҳои он (забонӣ, коммуникативӣ, мавзӯӣ, тамоюли шахсиятӣ, таълимӣ) ҷудо карда шуданд, иҷрои мундариҷавии онҳо мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

5. Заминаҳои ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён дар шароитҳои бисёрзабонии муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ муайян карда шуданд.

6. Модели ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот зимни омӯзиши забони англисӣ коркард карда шуд.

7. Низоми санҷиши ташаккулёбии салоҳиятмандии нутқии мутахассисиояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ, ки меъёрҳои фарҳангшиносӣ, коммуникативӣ, касбӣ ва шахсиятӣ-арзишӣ, ва нишондодҳои аз рӯйи ҳар меъёр мураттабшударо фаро мегирад, пешниҳод карда шуд.

Эътимоднокии натиҷаҳои бадастомадро инҳо таъмин менамоянд: истифодаи бунёди методологӣ ва назариявии таҳқиқот; такя ба маҷмӯи методҳои назариявӣ ва таҷрибавии таҳқиқот, ки ба мавзӯъ ва мақсадҳои таҳқиқот созгоранд; таҳлили шароит ва натиҷаҳои фаъолияти таҷрибавӣ-озмоишӣ; тасдиқи қоидаҳое, ки дар фарзия ва ғояи пешбарандаи таҳқиқот пешниҳод карда шудаанд; тафтиши маводи диссертатсия дар низоми таҳсилоти олии педагогӣ; таҷрибаи шахсии амалии касбии фаъолияти омӯзгории муаллифи диссертатсия.

Натиҷа ва хулосаҳои рисолаи диссертатсионӣ дар назария ва методикаи таълим ва тарбия дар корбасти дурусти технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳиятҳои нутқӣ ва касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ йаз забони англисӣ мавриди истифода қарор хоҳад гирифт.

Назария асос ёфтааст: - ба таълимоти фалсафие, ки моҳияти мафҳумҳои «этика», «ахлоқ», «одоб», «фарҳанг»-ро ошкор менамояд; муносибатҳои асосӣ дар омӯзиши мафҳумҳои «салоҳият», «салоҳиятмандии нутқӣ» таҳлил карда шудаанд, моҳият, сохтор ва мазмуни салоҳиятмандии нутқӣ мушаххас карда шуда, асосҳои педагогии ташаккулёбии салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилотдар чараёни омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои педагогӣ баррасӣ карда шудаанд; муносибати шахсиятӣ-фаъолиятмандӣ ба ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён дар муҳити этникӣ-фарҳангӣ ва омодасозии мутахассисони ояндаи омӯзгорӣ ба ҳамкорӣ дар заминаи равобити байнифарҳангӣ маълум карда шудааст;

-таҳлили санадҳои меъёрӣ: Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Консепсияи миллии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олӣ ва баъди донишгоҳӣ», Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи барномаи давлатии такомул ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2004-2014» ва тамдиди он барои давраи то солҳои 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф ва сиёсати давлатии илмӣ-техникӣ» (1998), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттилоотикунонӣ» (ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2001, № 7; 2005, № 12) коркард ва пазируфта шуданд;

-мавриди истифода қарор гирифтаанд: асарҳои муҳаққиқону олимони ватанӣ ва хориҷӣ вобаста ба масъалаи таҳқиқшаванда;

- муқаррар карда шудааст, ки шароитҳои психологию педагогӣ барои омӯзиши забони англисӣ ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ бо истифода аз технологияҳои инноватсионӣ самарабахш буда, метавонад дар таҷрибаи кори дигар муассисаҳои олии таълимии ғайрзабонии ҷумҳурӣ мавриди истифода қарор гирад;

-муайян карда шудааст, ки тавассути таҳияи низоми методии таълими забони англисӣ ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ бо истифода аз технологияҳои инноватсионӣ ангезаи (мотиватсияи) донишҷӯён рушд менамояд.

Иштироки шахсии унвонҷӯ:

1. Муаллиф ғояҳо ва қоидаҳои асосии диссертатсияро аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда, модели консептуалиро коркард намудааст, ки ин имконият додааст дар асоси муносибатҳои шахсиятӣ-фаъолмандӣ масъалаи истифодаи технологияҳои педагогӣ дар ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯён ҷиҳати рафъи мушкилот аз забони англисӣ ҳал карда шавад.
2. Иҷрои бевоситаи кори таҳқиқотӣ, тафсир ва тафтиши натиҷаҳои бадастовардашуда самарабахш омӯхта шавад.
3. Иштироки шахсии унвонҷӯ инчунин дар он ифода меёбад, ки вай МТМ, силлабус ва нақшаи нави таълимиро оид ба курси «Амалияи нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ» коркард ва ба ҷараёни таълим ворид намудааст. Унвонҷӯ дар интихоби усул ва тарзҳои таълим бо мақсади педагогикунонии кулли раванди омӯзиши касбӣ, амалигардонӣ ва роҳнамоии бевоситаи кори таҷрибавӣ-озмоишӣ, мустақилона ба анҷом расонидани рисолаи диссертатсионӣ ва асарҳои интишоршуда, аз ҷумла дастурҳои таълимӣ-методӣ ва мақолаҳо, фаъолона ширкат варзидааст.
4. Бо такя ба натиҷаҳои таҳқиқот, таҳлили таҷрибаи пешқадами педагогии муассисаҳои таҳсилоти олӣ педагогӣ аз ҷониби муаллиф тавсияҳои илмӣ-амалӣ барои самаранокии ташаккули салоҳиятмандии нутқии мутахассисиояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии омӯзгорӣ аз забони англисӣ таҳия карда шудаанд.

Тавсияҳои асосӣ ҷиҳати истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот:

1. Таҳия ва татбиқи модел ва технологияҳои педагогие, ки барои комилгардонии раванди ташаккулёбии салоҳиятмандии нутқии мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ дар ҷараёни таълими фанҳои тахассусӣ мусоидат менамоянд;
2. Мукаммалсозии мазмуну моҳияти ташаккулёбии салоҳиятмандии нутқи мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ ҷиҳати рафъи мушкилот дар ҷараёни таълими фанҳои тахассусӣ;
3. Таҳия ва татбиқи технологияи самараноки ташаккулёбии салоҳиятмандии нутқии мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ бо мақсади баланд бардоштани сифати омодасозии онҳо;
4. Барои бомувафақият ташкил намудани раванди ташаккулёбии салоҳиятмандии нутқии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ дар нақшаҳои таълимии онҳо дохил намудани курсҳои амалӣ ва курсҳои махсус, ки ба омоданамоии онҳо равона шудааст.
5. Методикаи рушд ва ташаккули салоҳиятмандии нутқии донишҷӯёни донишгоҳҳои педагогӣ дар рисолаи таҳқиқотии таҳияёфта самаранок буда, метавонад дар кори амалии дигар муассисаҳои таҳсилоти олии педагогии ҷумҳурӣ бомувафаққият истифода гардад.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ проблемаҳо ва вазифаҳое ҳаллу фасл мегарданд, ки ба меъёрҳои воҳидҳои дохила мутобиқанд ва онҳо бо натиҷаҳои таҳқиқоти баргузоргардида исбот карда мешаванд: ҷиҳати хулоса ва тавсияҳои амалӣ, шароитҳои педагогии оптималии коркардгардида, ки барои рушд ва

ташаккули салоҳиятмандии нутқии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ ҷиҳати рафъи мушкилот истифода мегарданд.

Шурои диссертатсионӣ ба хулосае омад, ки таҳқиқоти мазкур кори илмӣ-тахассусиро дар бар гирифта, ба талаботи бандҳои 31 ва 33-35-и "Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ"-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, комилан мувофиқат мекунад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ аз шумораи умумии 11 нафар аъзои Шурои диссертатсионӣ, 9 нафар иштирок дошт, ки аз ин 4 нафар аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 – Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ) мебошанд, дар ҷаласа иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» 9 нафар, «зид» 0 нест, «баргаҳои беэътибор» 0 нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор **Сайфуллаев Х.Г.**

Котиби илмии Шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент **Обидова М.И.**

14 июни соли 2024